

Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, 1923-12-30, iš Miuncheno - į Būgius

Vandukėli, / Šiandie sekmadienis, gr. 30 d.

Vandukėli,

Šiandie sekmadienis[,] gr. 30 d.

O pas mane - sunki darbo diena.

Iki pusdienio mokinaus, o paskui baigiau versti Novaliso [„Himnus nakčiai“] [1] ir visus perrašiau. Pavargau šiandie baisiai, net nugarakaulis skauda. Bet darbą pabaigiau. Bet kažkaip mašinališkai jį padariau. Tie himnai - garbė nakčiai ir mirčiai [2] - bet aš jų nejaučiau, kaip reikėtų jausti - vien tik amatninkai, kad vaizdas atitiktų vaizdai, kad metrikos posmas išsemtų posmą. Gal dėl to, kad tasai ūpas dėl manęs dabar begaliniai tolimas ir kad jo pagrindinė mintis ir tendencija man svetima iki kaulų. Tai giliai nelyginis dalykas, esmėj pilnas ir gražus, bet mano visa prigimtis jam priešinas visomis išgalėmis. Kai verčiau - apie tai negalvojau. Bet perrašydamas pamačiau, kad aš padariau negyvą darbą. Ir versdamas neturėjau tokio džiaugsmo, kokį gavau verčiant Heine'ės [„Nordsee“] [3]. Tiek to[,] padaryta - padaryta. Šiandie galutinai paaiškėjo, kad aš į Ski kursų nevažiuoju - ir laiko nėra, ir mano čekis neateina. Bet jeigu jis ir ateitų, vis tik dėl laiko važiuot nesugebėčiau. Vadinas[,] iki kvotimų kalnų taip ir nepamatysiu. Nieko nepadarysi - tenka susitaikinti. Rytoj - Silvestro vakaras [4]. Bet turbūt teks vėlei vienam sutikti, kaip ir Kalėdas. Tiesa, mūsų draugija rengia bendrą sutikimą, bet aš jaučiuos biškį apsibrozijęs: ateitininkai rengė Kūčias ir man nieko nesakė[,] ir nekviatė. Todėl aš manau, kad ir Naujus metus jie gali be manęs sutikti.

Aš baisiai apsidžiaugiau gavęs Tėvo laišką. Jūsų abiejų pasveikinimas buvo vienintėlis, kurį aš gavau šventėms. Ir tėvo tonas labai geras. Mane tai labai džiugina. Jei tokia gera pradžia - tai ir toliau turbūt neatsiras priežasties santykiams pagesti.

Žiūrėk, Vanduk, nors dabar pas mane mažiukas finansų krizis, bet gal iki važiavimui į Lietuvą man pavyks mano kapitalus surankioti, ypač jei pavyks tuojau Novaliso vertimą parduoti, tai aš turėsiu pinigų. Aš norėčiau išvažiuodamas nupirkti mums reikalingų žiedų. Tiktai kaip pataikinti tau reikalingą didumą[?] Aš turiu tavo seną žiedą - žinai[,] toks plonas, „dratvinis“ - bet ar jo didumas tau tinka? Jei tinka - tai gerai, jei ne - tai parašyk, ar reikia kiek didesnio ar mažesnio. Ir parašyk, kokios „formos“ ar „fasono“ žiedo tu labiau norėtum. Man tai geriau patiktų labai paprastos formos, kiek storesnis, tik skaisčiai geltonas. Kaip tu manai? Čia didesnis pasirinkimas, ir būtų gerai, kad čia juos įsigyti - vis viena reikės. Aš manau, kad čia man turi užtekti tam reikalui pinigų. O Lietuvon parvažiavęs - aš gausiu sutvarkyti lietuvių kalba mano rašinių apie dainas [5] ir jis parduoti nebus sunku. Iš jo gausiu lėšų atlikti išskilmėms ir persigabenti į Klaipėdą. Vis tik jis turėtų duoti apie 60-100 dolerių - tam reikalui pilnai užtektų. O Klaipėdoj mes turim rezervą - 2400 litų už mano knygą [6]. Aš darau visas pastangas[,] kad šio rezervo iki mūsų persikėlimui nepajudinti. Jeigu man pavyks su mokesčiu už kvotimus, tai yra jeigu sumokėjimą atidės iki po kvotimų, tai aš išsiversiu jo nepajudinęs. Tiesa[,] dar už universitetą[,] už imatrikuliacijos reikalauja primokėti 7 dol. Tai - mažmožis, bet aš ir jų turbūt nemokėsiu - išsimatrikuliuosiu pirma laiko - man tai jokio skirtumo nesudarys. Tik aš turiu dar vieną didelį-didelį norą: po kvotimų kokiai savaitei su Ski išvažiuoti į kalnus. Man būtų labai liūdna, jei aš jų nepamatyčiau - juk jau negreit beteks į juos sugrįžti. Bet tik kad kvotimai pavyktų! Vis tiktai kvailas daiktas senatvėj kvotimus laikyti! Taip jie man įkyrėjo, kaip dar niekas niekuomet pasauly! Keikiuos ir kenčiu! Dievui dėku - vienas mėnuo beliko. Iškentėsiu - žūt-būt! O jei kartais virščiau?! Mano savimeilė nuo to nei kiek nenukentėtų, tiktai ką tėvas pasakytų? Na, bet aš manau, kad aš turiu išlaikyti! Ir tuomet gyvenimas iš naujo pradėti, iš naujo atgimti - eiti į didelius darbus arba į nebūtį nugrimzti - kito kelio nėra ir nereikia. Mūsų buvimas

kartu – turi būt mūsų gyvenime teigiama revoliucija!

O pereitą naktį aš tave taip gražiai sapnavau. Tokią jauną, tokią gražią, tokią skaisčią! Ir bučiavau tave iki užuomaršai, iki nebūtybei – – –

Kad aš šianakt dar taip tave sapnuot galėčiau!

Labanaktis, Vandukėl, labanaktis!

Atlankyk mane sapne, pabučiuok!

Tebūnie Tau šviesu ir gera! Tebūnie tavo valandos džiaugsmingos!

Bučiuoju tave visą – bučiuoju.

TavBal.

KOMENTARAI

- [1] Apie svarstymus versti Novalį Balys Sruoga užsiminė, likus savaitei iki Naujųjų metų: „Šiandie 22. Poryt – Kūčios. Aš, žinoma, vienas būsiu – perrašinėsiu Heinės vertimą „Nordsee“ ar gal versiu Novaliso „Himnai nakčiai“. Ir visos šventės bus taip, gal ir Nauji metai“ (žr. Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, iš Miuncheno – į Būgius, 1923-12-22, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 670, l. 1v). Poemos vertimo ankstyvą variantą žr. Novalis, *Himnai nakčiai*, in: *LLTI BR*, f. 1, b. 3989, l. 1-27r; vėliausią vertimo redakciją žr. Novalis, *Himnai nakčiai*, iš rankr. form. vertė Balys Sruoga, Miunchenas, 1923 m. gruod. 31 d., in: *Gairės*, Kaunas, 1924, Nr. 2, p. 75-89; poemos vertimą, jo istoriją dar žr. in: Balys Sruoga, *Raštai, t. 5I: Vertimai*, parengė Algis Samulionis, redagavo Donata Linčiuvienė, Rimas Žilinskas, Vilnius: Alma littera, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1998, p. 203-220, 792-795.
- [2] Balys Sruoga Novalio kūrinio vertime paliko prierasą apie gyvenimą, šviesą, naktį ir mirtį: „Ir Novalis priima šviesą, kad, besiilgėdamas amžinos nakties, išpildžius savo žemišką pašaukimą. Argi gyvenimas gali duoti smagumo, kuris prilygtų nakties džiaugsmui? Aitriose kančiose jis jaučia atsitolinimą nuo mūsų tėviškės. Dar kiek laiko – ir apsvaigęs ilsėsis meilės guoly. Jaučia gaivinančias mirties sroves ir jos belaukdamas, sukas gyvenimo vėtrose“ (žr. Novalis, *Himnai nakčiai*, vertė Balys Sruoga, in: *LLTI BR*, f. 1, b. 3989, l. 12r).
- [3] Ankstyvą vertimo variantą žr. Heinrich Heine, *Šiaurės marės*, vertė Balys Sruoga, Miunchenas, 1923, [bloknotas, juodraštis pieštuku], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 564, nr. 1, l. 1-7r, 8-54r-v, 55r; vėlesnę redakciją, iš esmės perdirbtą tekstą žr. Heinrich Heine, *Šiaurės jūra*, 1945-1946, vertė Balys Sruoga, 1945-1946, [parkeriu (mėlynu ir juodu rašalu) taisytas rankraštis], in: *Ibid.*, nr. 2, l. 1-88r; vėliausią redakciją žr. in: Heinrich Heine, *Šiaurės jūra*, vertė Balys Sruoga, Kaunas: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1946; vertimą, jo istoriją dar žr. in: Balys Sruoga, *Raštai, t. 5I: Vertimai*, parengė Algis Samulionis, redagavo Donata Linčiuvienė, Rimas Žilinskas, Vilnius: Alma littera, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1998, p. 156-202, 613-660, 792.
- [4] Šv. Silvestras minimas Naujųjų metų išvakarėse (gruodžio 31 d.).
- [5] Balys Sruoga, „Lietuvių dainų poetinės priemonės: Dainų poetikos metmena“, in: *Tauta ir žodis*, Kaunas, 1925, kn. 3, p. 1-75; *Idem*, in: *Ibid.*, 1926, kn. 4, p. 187-231; dar žr. Balys Sruoga, „Dainų poetikos etiudai“, in: Balys Sruoga, *Raštai, t. 9I: Tautosakos studijos, 1921-1947*, parengė Algis Samulionis, Donata Linčiuvienė, redagavo Donata Linčiuvienė, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2003, p. 7-182; paaiškinimus žr. in: *Idem*, p. 671. Publikuotas iš vokiečių kalbos į lietuvių kalbą išverstas, poredaguotas ir dainų pavyzdžiais papildytas Balio Sruogos disertacijos tekstas.
- [6] Balys Sruoga, *Dievų takais*, Klaipėda: Rytas, 1923, p. 1-167.